

Στο συνέδριο του Σύμπαντος, Μιχάλης Σπέγγος (λογοτεχνικό κείμενο)

Μιχάλης Σπέγγος

Στο συνέδριο του Σύμπαντος

(συντομευμένο)

Ήμουν φρέσκος στο εργαστήριο του Στάνφορντ. Δύο μόλις μήνες και κάτι. Μεταπτυχιακός φοιτητής της Πυρηνικής Φυσικής. Βρισκόμουν εκεί με τα όνειρα του νέου που κυνηγάει το μεγάλο, το εξεζητημένο, το θαυμαστό.

Μέχρις εκεί ο δρόμος δύσκολος, αλλά όχι αδιάβατος.

[...]

Δuo μήνες μετά πατούσα πιο γερά στα πόδια μου, εντυπωσιαζόμενοι δυσκολότερα, ήξερα περισσότερα, η ευφορία που προκαλούσε ο χώρος όμως συνέχιζε να μεγαλώνει. Όσπου μια μέρα πήγα κάπως νωρίτερα για μεσημεριανό στο εστιατόριο του εργαστηρίου. Ήταν γεμάτο. Βρήκα το τελευταίο, θαρρώ, άδειο τραπέζι και κάθισα. Είχα δεν είχα φάει τρεις μπουκιές και τους είδα. Ήταν μαζί. Νομπελίστες. Και οι δυο τους. Και οι δυο είχαν ονομάσει με γράμματα από το ελληνικό αλφάβητο τα σωματίδια που ανακάλυψαν. Ο ένας, ήταν ο διευθυντής ολόκληρου του εργαστηρίου. Τους είδα να ψάχνουν για τραπέζι. [...]

Μπορούμε να καθίσουμε; [...]

Κάθισαν. Μου συστήθηκαν. Μου έσφιξαν το χέρι. Λες και χρειάζονταν να μου πουν τα ονόματά τους. Λες και δεν τους ήξερα. Τους είπα το δικό μου. Πόσο ασήμαντο έμοιαζε μπροστά στα δικά τους. Ο διευθυντής με ρώτησε για το γκρουπ μου, για το πείραμά μου, στις απαντήσεις μου κουνούσε το κεφάλι σαν να με ενθάρρυνε. Θυμάμαι κάτι σαν «εξαιρετικός» για τον καθηγητή μου και κάτι σαν «πολύ σημαντικό» για το πείραμά μου, ήταν πάντως τόσο η ταραχή μου που δεν μπορούσα να το ταξινομήσω σωστά.

Περίμενα να με αγνοήσουν και να πουν τα δικά τους. Γιατί άλλωστε είχαν διαλέξει το μοναχικό τραπέζι; Την σκυτάλη πήρε ο άλλος. Το Νόμπελ πρόσφατο, η ανακοίνωση απ' τη Σουηδική Ακαδημία είχε γίνει πριν από δυο εβδομάδες.

«Από πού είσαι;»

«Απ' την Ελλάδα».

Το πρόσωπό του φωτίστηκε, «βαριά κληρονομιά» μου είπε πριν μου μιλήσει για τις ομορφιές των νησιών. Ο διευθυντής παρενέβη σχετικά με ένα συνέδριο που γίνεται κάθε δεύτερο χρόνο στη Σαντορίνη. Ούτε θυμάμαι πώς επέστρεψε η συζήτηση στο πείραμά μου. Με ρώτησε κάτι. Δεν κατάλαβα τι με ρωτούσε. Ίσως έφταιγαν τα Αγγλικά μου. Το επανέλαβε. Δεν γνώριζα. Ίσως έφταιγε η έλλειψη γνώσεων και όχι τα Αγγλικά. Κάτι ήθελε πάντως να του πω για το πείραμά μου. ΜΟΥ, από πού κι ως πού; Εγώ μόλις που είχα έρθει. [...]

Δεν κατάλαβα πώς πέρασε η ώρα. Έτρωγα αργά. Όταν βρίσκεσαι σε υπερένταση το στομάχι σφίγγεται, μου είπε κάποιος μετά. Είδα τον διευθυντή να σηκώνεται.

«Χάρηκα για τη γνωριμία, καλή τύχη», μου είπε.

Ο άλλος, προς μεγάλη μου έκπληξη, παρέμεινε. Μου χαμογέλασε. Ξανά για την Ελλάδα, για τη οικογένειά μου. Η κουβέντα απλή, ζεστή, όχι όμως για τη Φυσική. Αυτό μου άρεσε, αλλά και δεν μου άρεσε. Μου άρεσε γιατί μπορούσα να συμμετέχω, να καταλάβω, δεν μου άρεσε γιατί είχα την ανασφάλεια ότι απαξιεί. Με είχε καταλάβει ένα κύμα παραλογισμού και επιθυμούσα ο Νομπελίστας να κατεβάσει το επίπεδό του και να μιλήσει μαζί μου επιστημονικά. Ή τουλάχιστον, αν όχι για Φυσική αυτή καθαυτή, για τα συμπαρομαρτούντα της.

«Τι σου αρέσει να κάνεις τον ελεύθερο χρόνο σου», με ρώτησε. Με ξάφνιασε. Τι να εννοούσε; Τι έπρεπε να απαντήσω; Τι θα ήθελε να ακούσει; Σκέφτηκα να πω ότι δεν είχα ελεύθερο χρόνο, να πω ότι δεν ήθελα να έχω ελεύθερο χρόνο, ότι βρισκόμουν εκεί για να γίνω σαν κι αυτόν, μου έφτανε που εγώ το παιδί απ' τα Γιάννενα βρισκόμουν στο Στάνφορντ και μιλούσα μαζί του και...

«Μου αρέσει η λογοτεχνία», μου βγήκε χωρίς να καταλάβω πώς, «μου αρέσει να γράφω...κάπου-κάπου δηλαδή ...ίσως». Μια βλακεία. Ποτέ δεν το είχα σκεφτεί σοβαρά. Το ποδόσφαιρο μου άρεσε, μάλιστα, αλλά πώς το λες σε ολόκληρο Μάρτιν ...α! όχι ονόματα, είπα δεν θα πω ονόματα και θα το τηρήσω σε ολόκληρο... Νομπελίστα, ότι σου αρέσει το ποδόσφαιρο. Η λογοτεχνία λοιπόν, διαχρονική αξία, ήρεμα νερά, αν και ήμουν σίγουρος ότι απείχε πολύ απ' αυτό που θα ήθελε να ακούσει.

«Α!», τον άκουσα να λέει, «ένας επίδοξος συγγραφέας».

«Και εγώ γράφω ξέρεις, προσπαθώ ...δηλαδή, το σίγουρο είναι ότι διαβάζω πολύ».

Δεν θυμάμαι τι είπα παρακάτω, αλλά θυμάμαι πολύ καλά τι είπε εκείνος.

«Την προηγούμενη εβδομάδα ένιωσα μια απέραντη ευτυχία», μου είπε.

Βέβαια, είπα στον εαυτό μου, πήρες το Νόμπελ, αλλά...νόμιζα ότι ήταν πριν από δύο...μάλλον λάθος έκανα...τέλος πάντων τι σημασία είχε.

«...έγινα παππούς», συνέχισε. «Την άλλη μέρα διάβασα σε ένα βιβλίο κάτι που θεωρώ ότι με εκφράζει απόλυτα, μια στιγμή να το θυμηθώ ακριβώς». Πήρε ανάσα, τελείωσε το νερό του και μου είπε.

«Στην αίθουσα του συνεδρίου του σύμπαντος βρίσκονται ισότιμα μια παιδική ζωγραφιά και η μεγάλη και μοιραία εξίσωση της μάζας με την ενέργεια».

Οι περιστάσεις με οδήγησαν αργότερα να αφήσω την πυρηνική Φυσική.

Σήμερα αυτό που προσπαθώ να κάνω είναι μερικές παιδικές ζωγραφιές.

Αφιερώνεται σε όσους βρήκαν το κουράγιο να αλλάξουν
Μιχάλης Σπέγγος, Μπίλη ο Τίγρης, Διηγήματα (σελ. 135-139)

Δραστηριότητες

1. Στο κείμενο αναδύονται οι ταυτότητες των επιστημόνων που βραβεύτηκαν με Νόμπελ. Να εντοπίσετε τα χαρακτηριστικά των ταυτοτήτων και να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με αναφορές στο κείμενο.
2. Πώς αισθάνεται ο ήρωας του διηγήματος μπροστά στους δύο Νομπελίστες; Πού αποδίδετε την αίσθησή του αυτή;
3. Πώς θα χαρακτηρίζατε τον Νομπελίστα από τη συζήτηση που κάνει με τον Έλληνα φυσικό; Πώς κρίνετε την καταληκτική του φράση; Συμφωνείτε με την ισοτιμία που υποστηρίζει μεταξύ μιας παιδικής ζωγραφικής και της περίφημης εξίσωσης της μάζας με την ενέργεια;
4. Στο κείμενο «ακούμε» τη φωνή του αφηγητή σε δύο φάσεις της ζωής του, α) στο παρελθόν, όταν ήταν μεταπτυχιακός φοιτητής στο Στάνφορντ, και β) στο παρόν, όταν έχει «αλλάξει» πορεία στη ζωή του και έγινε συγγραφέας. Να εντοπίσετε τα μέρη του κειμένου στα οποία «ακούγεται» η φωνή του τόσο στην πρώτη φάση όσο και στη δεύτερη. Να προσπαθήσετε να διακρίνετε την αλλαγή στην οπτική του. Πώς έβλεπε τα πράγματα στο παρελθόν και πώς τα βλέπει στο παρόν;
5. Να χαρακτηρίσετε το ύφος του κειμένου. Ποιο ήταν κατά τη γνώμη σας το κριτήριο για να υιοθετήσει αυτό το ύφος ο συγγραφέας;
6. Να σχολιάσετε τον τίτλο του διηγήματος. Τον θεωρείτε επιτυχημένο; Να δώσετε, στη συνέχεια, έναν δικό σας τίτλο.
7. Πώς ερμηνεύετε τη στροφή του ήρωα από την πυρηνική φυσική στη λογοτεχνία;
8. *Αφιερώνεται σε όσους βρήκαν το κουράγιο να αλλάξουν:* Ο Σπέγγος αφιερώνει το κείμενο σε αυτούς που βρήκαν το κουράγιο να αλλάξουν δρόμο στη ζωή τους, όπως έκανε ο ίδιος. Ποια είναι η δική σας γνώμη για αυτό το θέμα; Πιστεύετε ότι είναι σημαντικό να μπορεί κάποιος να αλλάξει προσανατολισμό στη ζωή του; Να γράψετε ένα κείμενο 200 - 300 λέξεις.